

Media w wychowaniu, dydaktyce
oraz zarządzaniu informacją
edukacyjną szkoły

Tomasz Huk

Media w wychowaniu, dydaktyce
oraz zarządzaniu informacją
edukacyjną szkoły

impuls
Kraków 2011

© Copyright by Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2011

Recenzent:

prof. zw. dr hab. Bronisław Siemieniecki

Redakcja wydawnicza:

Zuzanna Bochenek

Opracowanie typograficzne:

Anna Bugaj-Janczarska

Projekt okładki:

Ewa Beniak-Haremska

Publikacja sfinansowana przez
Uniwersytet Śląski w Katowicach

ISBN 978-83-7587-027-5

Oficyna Wydawnicza „Impuls”
30-619 Kraków, ul. Turniejowa 59/5
tel.: (12) 422-41-80, fax: (12) 422-59-47
www.impulsoficyna.com.pl, e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
Wydanie I, Kraków 2011

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział 1	
Pedagogiczne aspekty wykorzystania mediów	11
1.1. Rola mediów w życiu człowieka	11
1.1.1. Rodzaje mediów oraz ich wpływ na człowieka	19
1.1.2. Oświatowo-wychowawcza rola radia i telewizji	27
1.2. Kompetencje kluczowe a kompetencje medialne	
współczesnego człowieka	32
1.2.1. Charakterystyka kompetencji medialnych	35
1.2.2. Kształtowanie kompetencji medialnych	39
Rozdział 2	
Cele i zadania edukacji medialnej	43
2.1. Treści edukacji medialnej w podstawie programowej	
kształcenia ogólnego na różnych poziomach	
wychowania i nauczania	47
2.1.1. Przedszkole	48
2.1.2. Szkoła podstawowa	49
2.1.3. Gimnazjum	60
2.1.4. Szkoła ponadgimnazjalna	68
2.2. Zalecane warunki i sposób realizacji treści edukacji medialnej	83
Rozdział 3	
Media w procesie dydaktycznym	85
3.1. Metody kształcenia wykorzystujące media proste i złożone	88
3.2. Przykłady wykorzystania mediów w procesie dydaktycznym	101
3.3. Media w wewnątrzszkolnym systemie oceniania	127
3.3.1. Rodzaje ocen szkolnych	128
3.3.2. Ocena wytworów medialnych	130

3.3.3. Komputer w procesie oceniania ucznia	133
3.3.4. Dziennik elektroniczny w szkole	136
3.4. Innowacje pedagogiczne wykorzystujące media	144
3.4.1. Charakterystyka innowacji pedagogicznych wykorzystujących media	147
3.5. Media w wewnątrzszkolnym systemie doskonalenia nauczycieli	161
3.5.1. Wiedza i umiejętności medialne nauczyciela	162
Rozdział 4	
Media w procesie wychowania realizowanym przez szkołę	165
4.1. Uczeń a media	166
4.1.1. Media w kształtowaniu pozytywnych postaw uczniowskich	168
4.1.2. Negatywne aspekty mediów	171
Rozdział 5	
Promocja i informacja edukacyjna w szkole	189
5.1. Zarządzanie informacją w szkole	190
5.2. Kształtowanie wizerunku szkoły	193
5.3. Wykorzystanie szkolnego monitoringu	198
5.4. Szkolny serwis WWW	200
5.5. Informacja edukacyjna a mass media	208
Zakończenie	211
Bibliografia	213

Wstęp

Szkoła jest miejscem spotkania, podczas którego nauczyciel i uczeń wspólnie odkrywają bogactwo i osiągnięcia współczesnego świata. Nauka szkolna rozpoczyna się od tego, co dla dziecka najbliższe, a kończy na tym, co dla dorosłego człowieka oddalone i abstrakcyjne. Ten zaplanowany, świadomy i systematyczny proces poznawczy realizowany jest współcześnie dzięki zastosowaniu mediów w wychowaniu, dydaktyce i organizacji pracy edukacyjnej. Postęp cywilizacyjny, ze swoimi dobrymi i złymi stronami, jest przyczyną wielu przeobrażeń zachodzących bezpośrednio w środowisku oświatowym. Sytuacja ta wymusza konieczność stałej diagnozy i opisu wszystkich obszarów edukacyjnych, które zmieniają się pod wpływem mediów.

Dokonujące się zmiany w edukacji stały się inspiracją do napisania niniejszej książki, w której zaprezentowano zagadnienia dotyczące roli i znaczenia mediów w szkolnej rzeczywistości. Naukowe uchwycenie istoty problemu pozwoliło na usystematyzowanie ważnych dla pedagogów, ludzi nauki i studentów zagadnień z zakresu pedagogiki medialnej.

Priorytety zmian oświatowych wskazują na potrzebę skonstruowania w edukacji opisu sytuacji dydaktycznych, które będą pomocne studiującej młodzieży w rozpoznawaniu, akceptowaniu i wykorzystywaniu treści edukacji medialnej w praktyce edukacyjnej. Wszak wiedza, umiejętności i postawy stanowią podstawę do dalszego rozwoju i samokształcenia studentów.

Współczesna praca wychowawcza i dydaktyczna nauczyciela charakteryzuje się wykorzystaniem mediów, które są stałym elementem szkolnej rzeczywistości. Ten specyficzny charakter pracy wymaga od dyrektorów szkół oraz nauczycieli zorganizowania jak najlepszych warunków dla rozwijającego się młodego człowieka. Zapewnienie właściwego zaplecza materialnego w postaci mediów dydaktycznych oraz wykształconej kadry pedagogicznej jest spełnieniem zaleceń władz oświatowych. Owa mediatyzacja szkoły zmierza w kierunku dużych zmian w obszarze czynników osobowych i materialnych sytuacji dydaktycznej. Sytuacja ta związana jest ze zwiększeniem nakładów materialnych i niematerialnych na uruchomienie sprawnego systemu informatycznego, który integrowałby działalność wychowawczą, edukacyjną i organizacyjną szkoły.

Prezentowana praca monograficzna składa się ze wstępu, pięciu rozdziałów i zakończenia.

W pierwszym rozdziale pt. *Pedagogiczne aspekty wykorzystania mediów* zamieszczono treści dotyczące pedagogiki medialnej w kontekście działalności współczesnego człowieka. Przedstawiono tam informacje o rodzajach mediów oraz ich wpływie na zachowanie człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem gier komputerowych, których podział zestawiono z podziałem gier i zabaw dziecięcych. W drugiej części rozdziału scharakteryzowane zostały kompetencje medialne w odniesieniu do kompetencji kluczowych kształtowanych we współczesnej szkole. Opisano również walory wychowawcze kształtowania omawianych kompetencji.

W rozdziale drugim – *Cele i zadania edukacji medialnej* przedstawione zostały treści edukacji medialnej, które możemy znaleźć w obowiązującej podstawie programowej przedszkola, szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej, oraz warunki i sposoby ich realizacji.

Rozdział trzeci – *Media w procesie dydaktycznym* porusza treści, w których podkreślona została wartość edukacji medialnej w szkolnej rzeczywistości. Zwrócono tam uwagę na cele i treści edukacji medialnej w podstawie kształcenia ogólnego. W kolejnych podrozdziałach odnajdujemy: charakterystykę metod kształcenia, które oparte są na wykorzystaniu mediów dydaktycznych, przykłady zastosowania mediów w procesie dydaktycznym, sposoby wykorzystania mediów w wewnątrzszkolnym systemie oceniania ze szczególnym uwzględnieniem dzienników elektronicznych, analizę innowacji pedagogicznych opartych na mediach oraz znaczenia mediów w systemie doskonalenia nauczycieli.

Rozdział czwarty poświęcony został wybranym aspektom wpływu mediów na proces wychowania. Zaprezentowana problematyka skupia się wokół postaw ucznia wobec mediów w kontekście kształtowania pozytywnych postaw oraz w kontekście negatywnego wpływu mediów na zachowanie dzieci i młodzieży. W rozdziale tym przedstawiono również trudne sytuacje wychowawcze będące wynikiem negatywnego oddziaływania mediów.

Rozdział piąty dotyczy, jakże często pomijanych, promocji i informacji edukacyjnej w szkole. Problematyka ta nie jest zbyt często charakteryzowana w literaturze pedagogicznej, gdyż wiąże się głównie z procesem organizacyjnym. Przedstawione treści oscylują wokół zagadnień z zakresu public relations szkoły i dotyczą kształtowania wizerunku szkoły, zarządzania informacją, wykorzystania szkolnego monitoringu, który posiada większość szkół w Polsce, kwestii związanych ze szkolną stroną internetową oraz kontaktów przedstawicieli szkoły z mass mediami, które są coraz częstsze.

Niniejsza publikacja wnosi istotny wkład w toczący się dialog na temat wprowadzenia do szkół edukacji medialnej jako przedmiotu. Ukazuje i uświadamia szerokie spektrum zastosowania mediów we wszystkich procesach przebiegających w szkole. Książka analizuje problematykę negatywnego wpływu mediów na

dzieci i młodzież, ale również wskazuje możliwości ich pozytywnego zastosowania zarówno w procesie wychowania, jak i w procesie dydaktycznym.

Praca adresowana jest do licznego grona odbiorców, którzy pragną, aby media stały się sojusznikiem zmian zachodzących w systemie edukacji. Liczę, że przedstawione w monografii rozważania i wnioski przysłużą się zarówno nauczycielom, studentom pedagogiki, pedagogom, jak i pracownikom nauki jako materiał źródłowy oraz inspiracje do dalszych samodzielnych i pogłębionych studiów nad wykorzystaniem mediów w edukacji.

Tomasz Huk

Pomysł napisania książki poświęconej ukazaniu znaczenia mediów w szkolnej rzeczywistości, a szczególnie w wychowaniu i dydaktyce, należy uznać za cenny. W dobie systematycznego i jednocześnie bardzo szybkiego nasycania edukacji technologią informacyjno-komunikacyjną znaczenia nabiera dyskusja nad jej wykorzystaniem w szkole i co za tym idzie – nad umiejętnościami nauczycieli w tym zakresie.

[...] książka jest istotnym głosem w dyskusji o edukacji medialnej oraz jej wprowadzeniu do szkół jako przedmiotu nauczania. Niewątpliwie stanowi ona znaczący krok na drodze budowania praktyki pedagogiki medialnej. Książka jest adresowana do wszystkich tych osób, które są zainteresowane wykorzystaniem mediów w edukacji, a szczególnie nauczycieli czynnie uczestniczących w procesie kształcenia oraz studentów kierunków pedagogicznych. Ze względu na walory poznawcze, jakie posiada, może być wykorzystana w pracy wychowawczej w szkole.

Z recenzji prof. zw. dr. hab. Bronisława Siemienieckiego

impuls

Zamówienia prosimy kierować na adres:
Oficina Wydawnicza „Impuls” – Dział Handlowy
tel./fax: (12) 422 41 80, 422 59 47
e-mail: impuls@impulsoficyna.com.pl
www.impulsoficyna.com.pl